

Politik Bilim

Enerjide hiç teknoloji sorunumuz yok mu?

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttnet.net.tr

Enerji meselesi Türkiye'nin can alıcı konularından biridir: Enerji hammaddelerinde önemli ölçüde dışa bağımlıyız. Üstelik bu bağımlılığımız bize karşı siyasî bir tehdit aracı olarak kullanılabilir boyutlarda. Dahası, yakın gelecekte elektrik talebini içindeki üretimle karşılamakta bile yetersiz kalacağımız görülüyor. Enerji meselesi bir başka açıdan da siyasî gündemimizin konusu; çünkü, dünyadaki enerji kaynaklarını denetim altında tutmaya yönelik uluslararası çatışmanın şu andaki en sıcak bölgesiyle aynı coğrafyadayız. Bu çatışmanın pek çok açıdan bizi de yakından ilgilendirdiği; bölge halklarıyla birlikte, bizim de başımıza büyük dertler açtığı ve daha da açacağı biliniyor. Ama, işin bu boyutu doğrudan bu köşenin konusu değil. Biz dönelim, enerjideki dışa bağımlılığımız ve elektrik üretmede bile yetersiz kalışımız meselesine.

Merak ettiğim şu: Tartıştığımız konu hep enerji hammaddelerindeki dışa bağımlılığımız; özellikle doğalgaz tedarikinde ağırlıklı olarak tek bir ülkeye bağımlı olma durumuna düşmemiz ya da buna karşı kullanılabilir seçeneklerin de çeşitli siyasî sorunlar içeriyor olması... Ya da neyi tartışıyoruz? Elektriğimiz yetmeyecek. Peki, nerede hatâ yaptık? Her alanda özel girişimciliği savunan bir ülke olarak, özel sektörün yeterince elektrik santrali kurmasını sağlayacak yasal-kurumsal düzenlemeleri yapıp güven verici bir enerji fiyat politikası uygulamadık; hatâmız orada diyoruz. Ya da, nükleer enerji santrali kurmaya yönelmezsek, ileride, elektrik talebini karşılamakta hep sıkıntıya düşeceğimizi iddia ediyoruz.

Elektrik üretmedeki yetersizliğimizle ilgili tartışmalarda karşı tezler de ileri sürülüyor: Elektrik üretimi ve dağıtımını özel sektöre bırakılmayacak kadar ciddî bir iştir; bırakmaya kalkılırsa böyle olur, diyenlerimiz var. Hele nükleer enerji söz konusu olduğunda buna karşı çıkan cephe daha da geniş. Çünkü işin ucunda nükleer santrallerdeki kaza riski meselesi var. Üstelik böylesi bir kazanın yol açabileceği insan kaybı ve çevre felâketinin acı bir örneği yakın bir tarihte, kuzey komşumuzda, Çernobil'de, yaşandı. Olay hâlâ belleklerde... Nükleer enerji karşıtları, ayrıca, gerektireceği büyük sabit sermaye yatırımıyla ve kullanacağı hammaddesiyle tamamen dışa (belki de tek bir ülkeye) bağımlı olacağımız bir nükleer santralin kurulma gerekçelerini anlamakta güçlük çekiyor. Deniyor ki, bunca güneşimiz, bunca rüzgârımız varken biz bunlardan niye yararlanmıyoruz; hem de bunlar temiz ve sürdürülebilir enerji kaynakları...

Yerli enerji kaynaklarımızı harekete geçirmemiz gerektiğini savunanlar elektrik üretimi için su potansiyelimizden de yeterince yararlanılmadığını sıkça dile getirirlerdi; ama, tarihsel dokuya ya da doğal çevreye zarar verecek bazı baraj örnekleri ortaya çıktığından beri hidrolik enerjinin savunucuları oldukça azaldı.

Bütün bu tartışmalarda tarafların, elbette, kendi dünya görüşleri açısından haklı oldukları noktalar var. Örneğin, her türden ekonomik faaliyetin münhasıran özel sektöre bırakılması gerektiğini savunan bir iktidarın özel sektörün elektrik üretiminde yeterli kapasiteyi yaratmasını sağlayacak önlemleri alamaması ve Türkiye'yi bir darboğaza girme riskiyle karşı karşıya bırakması gerçekten bir beceriksizlik. Bu noktadan iktidarı suçlayanlar haklı. Diğer yandan, 'yerli kaynaklarımızı harekete geçirelim' diyenlerin de, kalkış noktaları her ne olursa olsun, önerilerinde bir yanlışlık yok. Ama nereden bakarsanız bakın, enerji tartışmamızın ana eksenini, enerji hammaddelerinde dışa bağımlılık; yerli enerji kaynaklarından yararlandın yararlanmadın; o çevreyi kirletir bu kirletmez; yeterince elektrik üretirmeyi becerdin

beceremedin gibi konular oluşturuyor. Bunlar elbette tartişilsın; ama, hiç **enerji teknolojisi** diye bir meselemiz ya da **enerji teknolojilerindeki dışa bağımlılığımız** gibi yaşamsal bir sorunumuz yok mu? Onu niçin hiç tartişmıyoruz?

CBTD. 16 Kasım 2007